

21 d'abril

Vall de Sant Cristòfol

Vilanova del Vallès

3 de novembre

Coves de Can Nadal

Durant l'any 2002 varem programar a les matinals de fer unes sortides pel terme de Vilanova del Vallès; per la vall de can Cristòfol, a les coves de can Nadal i a la cova de la Mare de Déu de Bastanist.

Vilanova del Vallès és un poble del Vallès, amb una superfície de 15.200 km². envoltat pels termes municipals de Sant Genís de Vilassar i Vallromanes al costat de migdia, Montornès a ponent; Granollers al nord; nord-est i la Roca al nord; nord-oest i a llevant Orrius.

Tanmateix aquesta limitació termenal actual no es correspon amb els límits històrics de la parròquia, els quals tenien un àmbit més ampli, del qual ens en dona la millor mostra la descripció recollida en el llibre de renda o llevador major de l'any 1927, que es troba a l'arxiu parroquial, del qual reproduïem les dades literals: "*La terminació de la parra. de St. Esteve de la Vilanova de la Roca, Bisbat de Barcelona ab la parra. de St. Andreu de Orrius comensa al devallant del primer turo gran de la Montanya de Sellechs dita tambe serra llonga que mira asi a ala Roca y pujant a dit turo va passant de un turo al altre y despres serra avall passa a la Serra del Puig Calvell que es a la altra part del torrent dit de las canyas bordas, u dexant en dita serra de confrontar ab la dita parra. de Orrius, confronta la Parra. de Vilanova de la Roca baxant de dit puig a la plana den Nadal de present Parra, de Vilanova ahon hi ha una pedra gran termenal la qual divideix dita plana del Nadal ab Vilassar u ab Vilanova, y despres va continuan la terminacio entre estas dos parra. pujant de dita planta al turo, y serra de casa de Cuquet y pujant serra amunt mes amunt de Casa Maymo dita Serra ayguavesant que discorre al dit torrent de Cuquet y aqui dexa la confrontacio ab vilassar y confronta la present Parra de Vilanova de la Roca ab la Parra . de Vallromanes lo patro de la qual es St. Vicens baxant dita confrontacio torrent de Cuquet avall fins la riera del Xaragall o Vall de St. Llei y de dita riera puja dita confrontació per un xaragay o rasa que discorre a dita riera y puja dalt al turo de casa Ragassa de la present parra. de Vilanova y va serra vall fins dtras Casa Soler y Casa Palau de l pasesent parra. de Vilanova y de dita serra va baxant per detrás de dita Casa Palau, segons dicten per la partio de dita Palau a la riera de Vallromanes y aqui dexa Vilanova de confrontar ab dita parra. de Vallromanes y confronta ab la la parra. de St. Sadurni de Montornes per dita riera avall fins a la riera del Xaragay dita de St. Llei y després va al turo detrás de casa Bramasachs de la present parra. de*

Vilanova y va passant serra anlla fins al coll den Arques ahon hi ha una creu y de aquí segons diuhen fins ala creu dita den Blanch de Palou ahon confinen las tres parroquias ço es la de Montornes, la de Vilanova de la Roca y la de St. Julia de Palou, y dexant aquí Vilanova de la Roca a la parra. que al forn den Blanch de Palou y de dit forn puja dita confrontacio al turo den Torras de Palu aygua vasant detotas parts ahon hi ha una pedra gran o roca que es senyal de dita confrontació y despres serra anlla passa per la pessa de terra de casa Oliu que vuy la poseheixen la P.P. mínims de S. Francesch de Paula per la pessa de terra de casa Torras de Palou que esta junt dita pessa que vuy la poseheix Casa Jofre de Palou y despres va a unas fitas de casa Pratjussa de la present parra. y va passant per una pessa de casa Roure viu dita la vinya del Degà que ja es erma la qual caasa tota ola mayor part es de Vilanova y de aquí baxa per lo costat de la pessa de Casa Soley de Vilanova la qual es de Vilanova y despres puja per detrás de un turonet detrás Casa Gari de Palou quedant lo turo gran de Palou y va passant confrontant ab la parra de Palou fins que troba la parra. de Granollers y en trobantla dexa Vilanova de confrontar ab dita parra. de Palou y confronta ab la parra. de St. Esteve de la vila de Granollers fins que trova lo camí que va de la present Restoria de Vilanova de la Roca a la Vila de Granollers y de dita camí passa dita confrontació per una passa que travessa dit camí, la qual rassa serveix de camí per anar a casa Prat Collell de la present parra. de Vilanova de la Roca, la qual casa antiguament se anomenava Prat Subira y despres puja detrás dita casa a la serra ahon dexa Vilanova de confrontar ab dita parra. de granollers y confronta ab la parra. de St. Sadurni de la Roca fent amanagera de un reclau y se comunica ab lo camí que passa detrás, ço es lo mahó que mira a la parra de St. Sadurni de la Roca ab la lletra R. Y lo mahó que mira a la parra. de St. Esteve de Vilanova de la Roca ab la lletra V, en mahó està posat cap per avall y de aquí passa a la altra part del Riu de Mogent passant per lo Mig del portal de Casa Rovira mitgera y despres puja dalt a la serra llonga y dona la volta dita confrontaci ó serra amunt fins que troba la confrontació ab la sobredita parra. de St. Andreu de Orrius. Salvo semper. Pero me apar es veridica D. Francesch Massaguer Pvre. Y Rector".

Històricament les zones habitades dins la parròquia es localitzen de forma aïllada sobretot a la muntanya de Céllecs i a la vall de Sant Lleir o Vall-lloberes. Les cases van creixent a l'entorn d'un mas poderós i la parròquia arriba a tenir un nombre de pagesies importants, fins que es posen ferrers i hostals vora el Camí Ral, allunyat del nucli enlairat de l'església i la rectoria. Degut a aquest allunyament hom l'anomenarà "el Raval" denominació que ha perdurat amb el pas dels anys i que és utilitzada fins i tot per parlar de la població en pobles veïns; tanmateix modernament aquesta és una expressió que ha anat perdent és i cal dir que el